

Wrocław, dnia 16 maja 2023 r.

Pani
Elisa Ferreira
Komisarz do spraw spójności i reform

Szanowna Pani Komisarz,

5 grudnia 2022 r. Komisja Europejska zatwierdziła program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 wraz z Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji dla subregionu wałbrzyskiego (TPST). Dzięki naszej wspólnej pracy podczas negocjowania zapisów zarówno programu jak i planu udało się wypracować dokument, który w sposób ramowy wskazuje kierunki wsparcia Funduszami Europejskimi na Dolnym Śląsku w kwocie ponad 2,3 mld EUR, w tym 581 mln EUR pochodzących z Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST).

Fundusz ten stanowić będzie istotny impuls rozwojowy transformacji obszaru Subregionu Wałbrzyskiego, który do tej pory wymaga szczególnej interwencji po likwidacji przemysłu wydobywczego węgla kamiennego w latach '90 ubiegłego wieku.

Znaczna część alokacji FST (ponad 56%), którą ma do dyspozycji Województwo Dolnośląskie, pochodzi z instrumentu NextGenerationEU (NGEU). Wydatkowanie oraz certyfikacja tych środków musi nastąpić przed końcem 2026 r. Mając na uwadze opóźniony start perspektywy finansowej 2021-2027 w całej Unii Europejskiej, doświadczenia w zakresie uruchamiania projektów perspektywy 2014-2020 w jej początkowej fazie i pojawiające się nowe wyzwania wynikające zarówno ze skutków pandemii COVID-19, jak również rosyjskiej agresji wobec Ukrainy tj. przerwane łańcuchy dostaw, rosnącą inflację, zakłócenia w dostępie do surowców energetycznych i konieczność zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, wskazany termin może nie zostać dotrzymany. Oznaczałoby to utratę środków, które mają za zadanie wyrównać dysproporcje w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu jak i niwelować negatywne skutki transformacji energetycznej w obszarach górniczych.

Jako Marszałek Województwa Dolnośląskiego, nadzorujący pracę Instytucji Zarządzającej dla środków skupionych w FEDS 2021-2027, uważam, że wydłużenie okresu wydatkowania środków z NGEU do końca 2029 r. jest w obecnej sytuacji konieczne. Środki NGEU powinny być traktowane analogicznie jak środki polityki spójności pochodzące z Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027 (WRF).

Minimalny zaś okres wydłużenia okresu kwalifikowalności powinien odzwierciedlać opóźnienie legislacyjne i negocjacyjne w stosunku do formalnego rozpoczęcia perspektywy w styczniu 2021 a zatwierdzenia odpowiednich rozporządzeń w czerwcu 2021 r. i programów w grudniu 2022 r. Ta kwestia nie dotyczy się tylko środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, ale całej polityki spójności.

Zdając sobie sprawę także z innej natury środków NGEU względem środków WRF, uważam, że na poziomie legislacyjnym i wdrożeniowym powinniśmy zrobić wszystko aby środki NGEU nie zostały utracone przez regiony. Obecne propozycje Komisji Europejskiej przedstawione na Komitecie Umowy Partnerstwa są w moim przekonaniu niewystarczające i powinny zostać zmodyfikowane.

Wnioskuje o zmianę Rozporządzenia ogólnego (rozp. PE i Rady (UE) 2021/1060 z 24.06.2021 r.) poprzez zwiększenie poziomu dofinansowania z FST dla regionów objętych tym funduszem. Aktualnie zapisy art. 112 Rozporządzenia ogólnego przypisują maksymalne poziomy dofinansowania FST wg kategorii regionów (słabo rozwinięty 85%, przejściowy 70%, lepiej rozwinięty 50%) co sprawia, że beneficjenci z regionów przejściowych, w tym z województwa dolnośląskiego muszą zapewnić zwiększony wkład własny do projektów, co spowoduje problemy z finansowaniem i podażą projektów. W tym kontekście w pierwszej kolejności należy rozważyć zmianę art. 112 Rozporządzenia ogólnego w taki sposób, aby stopa dofinansowania dla FST nie była zależna od kategorii regionu, a określona ogólnie na poziomie 85%, analogicznie jak dla Funduszu Spójności. Istotny jest tutaj fakt, że w przypadku Dolnego Śląska wsparciem FST objęty jest subregion wałbrzyski, który ma niższe niż średnie wojewódzkie wartości wskaźników dot. sytuacji społeczno-gospodarczej. Gdyby wskaźnik relacji średniej wartości PKB na mieszkańca do średniej unijnej mierzony był odrębnie dla tego subregionu, obszar ten nie spełniłby warunków klasyfikacyjnych dla regionów przejściowych i zostałby zakwalifikowany do regionów słabiej rozwiniętych. Postulat ten podnoszony był już podczas negocjacji zapisów rozporządzenia ogólnego i niestety wówczas nie uzyskał akceptacji ze strony KE. Teraz, mając dotychczasowe doświadczenia, jak i inną sytuację niż podczas przygotowywania rozporządzeń unijnych dla perspektywy 2021-2027, proszę o dokładną analizę tego postulatu oraz jego wdrożenie.

Proponuję aby wprowadzić możliwość certyfikacji środków dla osi FST do 100% na etapie deklarowania środków do KE. Takie rozwiązanie funkcjonowało już w perspektywie 2014-2020 dla lat obrachunkowych 2019-2020 oraz 2021-2022 i wydaje się możliwe do wdrożenia w krótkim okresie czasu. Rozwiązanie to wprowadzone w czasie kryzysu COVID-19 oraz później w wyniku wojny na Ukrainie pozwoliło skutecznie zwiększyć płynność finansową i zwiększyć poziom certyfikacji.

Mogłoby przełożyć się ono również na przyspieszenie deklaracji środków NGEU do KE i ich szybsze rozliczenie.

Postuluję o poszerzenie kwalifikowalności wydatków FST, co pozwoliłoby zwiększyć grupę potencjalnych beneficjentów. Rozporządzenie ws. FST (rozp. PE i Rady (UE) 2021/1056 z 24.06.2021 r.) nie dość, że zawęży wybrane obszary kwalifikowalności względem wydatków z EFRR i EFS+, to jeszcze jest stosunkowo restrykcyjnie stosowane i zawężane przez służby KE. Przykładem jest brak zgody na wspieranie rewitalizacji na obszarach miejskich w zakresie mieszkalnictwa (osiedla pogórnice), kultury, rekreacji i turystyki (powiązanej wyłącznie z rozwojem przedsiębiorczości) oraz ograniczenie rozwoju transportu lokalnego jedynie do mobilności miejskiej oraz wyłączenie możliwości wsparcia zakupu taboru kolejowego, który właśnie sprzyjałby rozwojowi mobilności lokalnej. Działanie to mogłoby zostać zaimplementowane oraz zrealizowane poprzez szybką zmianę programów, bowiem uwarunkowania wsparcia powinny być w pierwszej kolejności powiązane z realizacją celu FST oraz umożliwić osiągnięcie założonych celów i rezultatów wskazanych w TPST.

Wszystkie powyższe zmiany wymagałaby inicjatywy legislacyjnej po stronie Komisji Europejskiej. W związku z powyższym apeluję do Państwa o analizę powyższych propozycji oraz wypracowanie rozwiązań, dzięki którym wykorzystamy wszystkie środki przeznaczone na wsparcie obszarów górniczych z sukcesami.

Z poważaniem

Marszałek
Województwa Dolnośląskiego

Cezary Przybylski

